

In ea civitate, quam leges continent,
boni viri libenter leges servant. Lex
enim est fundamentum libertatis, fons
aequitatis. Mens et animus et consilium
et sententia civitatis posita est in
legibus. Ut corpora nostra sine mente,
sic civitas sine lege non stat. Legum
ministri sunt magistratus, legum
interpretes iudices, legum denique omnes
servi sumus: sic enim liberi

esse possumus.

Μετάφραση ΟΙ ΝΟΜΟΙ

Σ' αυτήν την πολιτεία, που οι νόμοι τη στεριώνουν, οι καλοί πολίτες τηρούν πρόθυμα τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης. Το πνεύμα και η ψυχή και η σκέψη και η κρίση της πολιτείας είναι τοποθετημένα στους νόμους. Όπως τα σώματά μας δεν υπάρχουν δίχως πνεύμα, έτσι δεν υπάρχει πολιτεία δίχως νόμους. Θεράποντες των νόμων είναι οι αρχές, ερμηνευτές των νόμων οι δικαστές, τέλος όλοι είμαστε υπηρέτες των νόμων: γιατί έτσι μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι.

Γραμματική Αναγνώριση

Ουσιαστικά			
Α κλίση	Β κλίση	Γ κλίση	Δ κλίση
setentia-ae (Θ)	vir-viri (A) fundamentum -i (A) animus -I (A) consilium -ii/ -I (O) minister -ministri (A) servus -I (A)	civitas -civitatis (Θ) lex, legis (Θ) libertas -libertatis (Θ) fons, fontis (A) aequitas -aequitatis (Θ) mens, mentis (Θ) corpus -corporis(O) interpres -interpretis(A&Θ) iudex -icis (A)	magistrus-us (A)

Επίθετα	
Β κλισης	Γ κλίσης
bonus, -a, -um liber, libera, liberum	omnis -omnis -omne

Αντωνυμίες
is, ea, id (δεικτική-επαναληπτική) qui, quae, quod (αναφορική) noster, nostra, nostrum (κτητική, α' προσώπου, για πολλούς κτήτορες)

Ρήματα		
1 ^η συζυγία	2 ^η συζυγία	3 ^η συζυγία
servo-servi-servatum-servare sto-steti-statum- stare	contineo, continui, contentum, continēre	pono, posui, positum, ponēre

Βοηθητικό ρήμα	Ανώμαλο ρήμα
sum – fui --- -esse	possum –potui --- -posse

Λεξιλογικά

1. civitas → Κοινή ρίζα με το ρήμα της αρχαίας ελληνικής κείμαι
2. lex → πβ. λέξη. Ετυμολογική συγγένεια με το ουσ. λόγος της αρχαίας ελληνικής.
3. bonus-a-um → μπουναμάς = δώρο (< ιταλικά)
→ μπουνάτσα = καλοκαιρία (< βενετσιάνικα)
→ μπόνους = χρηματικό ποσό που δίνεται ως δώρο για κάποιο επίτευγμα (< αγγλικά)
4. *funtamentum > fundo =ιδρύω < φούντο (=βυθός), φόντο, φουντάρω (δάνειο από τα ιταλικά)
5. *libertas/liber -a-um> **libero** = ελευθερώνω. Το λατινικό ρήμα έχει ετυμολογική συγγένεια (κοινή ινδοερωπαϊκή ρίζα) με το αντίστοιχο ρήμα της αρχαίας ελληνικής ἐλευθερώω
6. servo/servus → Το ρήμα μας δίνει πολλά δάνεια από ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά) σέρβις, σερβίς, σερβίρω, σερβιτόρος/α, σερβίτσιο
7. mens → Ετυμολογική συγγένεια με το αρχαίο ελληνικό μάντις
8. *animus = κυριολεκτικά πνοή, φύσημα: κοινή ρίζα με τη λ. άνεμος
9. sto → κοινή ινδοερωπαϊκή ρίζα με το ρ. της αρχαίας ελληνικής ἵστημι. Ως εκ τούτου πληθος παράγωγες λέξεις (στάση, σταθμός, σταθερός, στητός, στήσιμο κα.) έχουν ετυμολογική συγγένεια.
10. *magistratus > magister > μάστορας, μαέστρος
11. possum → pote + sum. Το α συνθετικό έχει τη σημασία «κύριος/υπεύθυνος». Πβ. δεσπότης (δεσ-πότης) = ο κύριος του σπιτιού

* Τα ετυμολογικά στοιχεία αυτών των λέξεων τα έχουμε δει σε προηγούμενα μαθήματα

Ασκήσεις

1. Για κάθε λέξης της νέας ελληνικής που σας δίνεται να βρείτε μία ετυμολογικά συγγενή στο λατινικό κείμενο: **μαντείο, κοίτη, δεσποτικός, σερβίρισμα, ανεμόπτερο.**

Απάντηση: mens, civitate, possumus, servant ή servi, animum

2. Να αντιστοιχίσετε τους όρους των 2 στηλών που έχουν μεταξύ τους ετυμολογική συγγένεια. 3 στοιχεία από τη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. Funtamentum	α. άσκοπος
2. stat	β. φιντάνι
3. liberi	γ. μπουμπουνίζω
4. magistratus	δ. μαστορεύω
5. boni	ε. απελευθέρωση

ΛΑΤΙΝΙΚΑ
Β ΛΥΚΕΙΟΥ

	στ. φουντάρω
	ζ. μπουνάτσα
	η. στάθμη

Απάντηση: 1-στ, 2- η, 3- ε, 4-δ, 5-ζ.